

Тема 8

Профілактика вживання алкоголю та тютюнопаління в підлітковому та молодіжному середовищі

План

1. Характеристика сучасного стану захворювання на алкоголізм в Україні.
2. Підлітковий алкоголізм: причини та етапи розвитку. Соціальні фактори, які можуть стати причиною зловживання алкоголем. Психологічні особливості підліткового віку, які можуть спричинити початок зловживання алкоголем. Фактори, що впливають на формування особистості з алкозалежністю. Психологічні «ролі» дітей з родин хворих на алкоголізм, заходи з їх корекції.
3. Сучасна ситуація з тютюнопалінням в Україні. Причини тютюнопаління у підлітковому середовищі: соціальні фактори, психологічні особливості підліткового віку, які можуть спричинити початок тютюнопаління. Механізм впливу тютюну та його складових на організм людини. Медико-соціальні коротко- та довгострокові наслідки паління. Сучасні системи вживання тютюну. Нікотинова залежність та її вплив на організм, основні прояви гострого та хронічного отруєння нікотинном.
4. Шляхи мінімізації пов'язаних з вживанням тютюну ризиків для здоров'я (за ВООЗ). Профілактика тютюнопаління в закладах загальної середньої освіти. Робота з учителями та підлітками. Анкета курця для скринінгу тютюнопаління серед учнів закладів загальної середньої освіти. Поради щодо того, як покинути палити та утримуватися від тютюнопаління.
5. Зміст, програма та умови проведення соціальної профілактики алкоголізму та тютюнопаління в підлітковому середовищі. Порівняльна оцінка різних типів програм профілактики залежної поведінки серед підлітків. Види та форми соціальної профілактики алкоголізму та тютюнопаління. Ігрові програми профілактики вживання алкоголю та тютюнопаління для школярів, їх роль у формуванні стійкості відносно тиску з боку ровесників.

Основні поняття: алкоголь, алкогольна залежність, підлітковий алкоголізм, тютюнопаління (куріння), нікотинова залежність, кальян електронні системи доставки нікотину (ЕСДН).

Практичні завдання:

1. Скласти схему надання вчителем базової інформації щодо профілактики тютюнопаління та вживання алкоголю серед підлітків.
2. Розробити пам'ятку на тему «Шкідливість зловживання алкоголю для здоров'я людини».
3. Визначити соціально-психологічні аспекти прийняття рішення про доцільність паління та вживання алкоголю.
4. Скласти план проведення кампанії проти паління в конкретному навчальному закладі (школі, окремому класі, коледжі, закладі вищої освіти).
5. Скласти анкету курця для скринінгу тютюнопаління серед учнів закладів загальної середньої освіти.
6. Скласти схему роботи з батьками учнів щодо профілактики тютюнопаління.
7. Підготувати пам'ятку для батьків «Як розмовляти з підлітком про паління?»
8. Сформулюйте поради відносно того, як покинути палити та утримуватися від тютюнопаління.
9. Підготувати повідомлення на тему «Ігрові програми профілактики вживання алкоголю та тютюнопаління для школярів».
10. Підготувати повідомлення на тему «Порівняльна оцінка різних типів програм профілактики залежної поведінки серед підлітків».

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати статистичні повідомлення про поширеність алкоголізму серед дітей та молоді в Україні.

Література

1. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків : навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. 2-ге вид., перероб і доповн. Київ : [б.в.], 2016. Ч. 1. Теоретична частина. 188 с.
2. Звіт щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні за 2022 рік (за даними 2021 року). Київ, 2022. 77 с. URL: <https://cmhmda.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/zvit-shhodo-narkotychnoyi-ta-alkogolnoyi-sytuacziyi-v-ukrayini-2022.pdf>

3. Інформаційно-освітня протиалкогольна програма «Сімейна розмова» : методичний комплекс / кер. авт. кол. Панок В. Г.; авт. кол.: Вієвський А. М., Лепеха К. І., Лунченко Н. В., Луценко Ю. А., Острова В. Д., Сосновенко Н. В. Київ : ТОВ «Видавництво «Діалог Пресс»», 2016. 160 с.
4. Комплексна програма з профілактики наркотичних та алкогольних проблем, зорієнтована на учнів 1-11 класів, їх батьків та персонал загальноосвітніх закладів I – III ступенів навчання: Загальний виклад програми профілактичних дій / Вієвський А. М., Лепеха К. І., Балакірева О. М., Дивак В. В., Дмитришина Н. А., Жданова М. П., Олійник І. М., Панок В. Г., Сидяк С. В. Київ : [б.в.], 2014. 38 с.
5. Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні : за результатами дослідження 2019 року в рамках міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ESPAD» / О. М. Балакірева (кер. авт. кол.), Д. М. Павлова, Н. М. К. Нгуєн, О. Г. Левцун, Н. П. Пивоварова, О. Т. Сакович, О. В. Флярковська. Київ : ТОВ «ОБНОВА КОМПАНІ», 2019. 214 с.
6. Основи здорового способу життя : підручник / М. І. Кручаниця, В. В. Кручаниця, К. П. Мелега, О. А. Дуло, Н. В. Розумикова. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2016. 264 с.
7. Профілактична робота з підлітками та молоддю з питань пропаганди здорового способу життя, профілактики алкоголізму, наркоманії та ВІЛ-інфекції методичний посібник / авт. кол-в: Брич В. В., Сокач Я. І., Романюк Н. В., Глаголич С. Ю., Гуцол І.Я., Демидчук Н. Й. Ужгород : [б.в.], 2010. 113 с.
8. Яременко О. О. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика / О. О. Яременко, О. М. Балакірева, О. О. Стойко та ін. Київ : Державний інститут проблем сім'ї та молоді, Український ін-т соціальних досліджень, 2005. Кн. 7. 196 с.